

บทบรรณาธิการ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งที่ได้ระบุไว้และในฐานองค์การที่ใช้งบประมาณจากภาษีของประชาชน แม้ว่ามหาวิทยาลัยแต่ละกลุ่มจะมีจุดเน้นและความเชี่ยวชาญแตกต่างกันก็ตาม พันธกิจของมหาวิทยาลัยได้ระบุให้ดำเนินงานทางวิชาการ ในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม ที่ต้องเดินทางให้ไปถึง “วิชาการรับใช้สังคม” โดยการบูรณาการทั้งการบริหารจัดการและงานวิชาการแต่ละด้าน เข้าด้วยกันในลักษณะหุ้นส่วนในการแก้ปัญหาที่มีโจทย์จากสังคมแล้วย้อนนำไปรับใช้สังคม ทำให้เกิดประโยชน์กับสังคม ส่งผลให้พัฒนาต่อเนื่องและยั่งยืนนั้นเป็นพันธสัญญาที่บ่งถึงความ เป็นสถาบันอุดมศึกษา

ด้วยประวัติศาสตร์ของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีช่องว่างระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคมเกษตรกรรมที่ทำให้บทบาททั้งสองฝ่ายเอื้อมือไม่ถึงกัน สัมผัสกันไม่ได้ แม้ว่า “การบริการวิชาการแก่สังคม” เป็นพันธกิจหลักที่สำคัญของมหาวิทยาลัยและในขณะ ที่ชุมชน สังคม ต้องการองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยก็ตาม เมื่อแนวคิดและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ค่อยๆ คลี่คลาย มาถึงศกนี้ บทบาทของมหาวิทยาลัยไทยกับการรับใช้สังคมได้เคลื่อนตัวไปมาก เมื่อเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ที่ล่วงมา แต่เมื่อพิจารณาลงไปใบรายละเอียด เช่น จำแนกผล ที่เกิดขึ้นเป็นรายมหาวิทยาลัย นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม การขับเคลื่อนงานวิจัย เพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ การปรับปรุงการบริหารจัดการให้ตอบสนองการรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย เป็นต้น จะพบว่า เคลื่อนตัวไปไม่ได้มากนัก แม้ว่าหลายองค์กรได้เข้ามาหนุนช่วย เช่น สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เครือข่ายองค์กรบริหารการวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) เป็นต้น ทำให้ก้าวไปแต่ยังไม่พอ เมื่อเทียบกับความต้องการและความคาดหวังของสังคมที่ต้องการ ความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม นั้นหมายความว่า การรวมพลังเพื่อรับใช้แผ่นดิน ของมหาวิทยาลัยนั้น ไม่ได้หมายถึงมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ท้องถิ่น หรือมีการให้ บริการแบบให้เปล่าในบางโอกาสเท่านั้น แต่ควรกล่าวถึงระบบการบริหารจัดการวิชาการ เพื่อรับใช้สังคมที่เริ่มต้นด้วย นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัย การบริหารจัดการ การพัฒนางานวิจัยมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่มีชุมชน ผู้ประกอบการเป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นรูปธรรม การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงและนักวิจัยรวมถึงนักศึกษาที่สนใจวิชาการเพื่อรับใช้ สังคม การจัดตั้งหน่วยสนับสนุนและภาคี ทั้งด้านฐานข้อมูลและการปฏิบัติการเชิงทดลอง

การจัดการผลผลิตและการตรวจสอบคุณภาพ เป็นต้น จึงจะเป็นองค์พหุและก่อให้เกิดผลผลิตที่มั่นใจได้ว่า มหาวิทยาลัยปฏิบัติตามพันธกิจตามพันธสัญญาที่ให้ไว้เป็นเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาต่อยอดให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและลึกลงไปในเรื่องงานและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น จะเป็นความภาคภูมิใจและเป็นศักดิ์ศรีของมหาวิทยาลัยยิ่งขึ้นไป

ในขณะที่เดียวกันมีปรากฏการณ์ทางสังคมที่ควรให้ความสนใจเพิ่มเติมในวันนี้ คือระบบการสื่อสารที่กระจายลงไปถึงทุกหน่วยทุกพื้นที่ ก่อให้เกิดการเคลื่อนตัวทางสังคมและก่อให้เกิดกลุ่มเป็นเครือข่ายผลักดันในประเด็นที่มีความเห็นร่วม ครอบคลุมชุมชนย่อยๆ ไปทุกแห่งของประเทศและเป็นกระแสที่เกิดขึ้นรวดเร็ว น่าจะเร็วกว่าการปรับยุทธศาสตร์การรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย มีแนวโน้มจะทำให้ความต้องการของสังคมดังกล่าวรุกไล่บทบาทการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในที่สุด บทเรียนดังกล่าวได้เกิดขึ้นในหลายประเทศที่ชี้ว่า มหาวิทยาลัยไม่อาจชักช้าจนเกิดความเสียหายหรือตกเป็นจำเลยทางสังคม

วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี เป็นสื่อหนึ่งของการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่ต้องการส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ พัฒนาระบบงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นในสาขาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์และสหวิทยาการ ด้วยมุ่งให้เป็นเวทีให้นักศึกษา ครู อาจารย์ และผู้สนใจทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ประยุกต์ใช้ในสาระที่เหมาะสมต่อไป สำหรับฉบับปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560) ได้นำเสนอบทความทางวิชาการ 3 ชื่อเรื่อง บทความวิจัย 9 ชื่อเรื่อง และบทความวิจารณ์หนังสือ ซึ่งมีสาระดังนี้

รองศาสตราจารย์วุฒิสสาร ต้นไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ได้นำเสนอบทความ “ประชาธิปไตยไทย : บางมุมมองที่ถูกกละเลย?” โดยเสนอแนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์เพื่อเพิ่มเติม พร้อมให้รูปธรรมที่ควรนำไปปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิต หวังปิดช่องว่าง “บางมุมมองที่ถูกกละเลย” โดยชี้ว่า “ถ้าการออกแบบสถาบันทางการเมืองและรัฐธรรมนูญที่ขาดการถกเถียงถึงแนวคิดประชาธิปไตยอย่างรอบด้าน ย่อมส่งผลกระทบต่อการออกแบบสถาบันทางการเมืองที่จะเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย หรืออาจส่งผลต่อการกำหนดรับรองสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน” 4 ส่วนของบทความนี้ประกอบด้วย ความสำคัญของการสร้างและขยาย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ข้อจำกัดของประชาธิปไตยแบบตัวแทนจึงต้องเร่งขยาย การมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาประชาธิปไตยไทยต่อความสำคัญ ต่อการสร้างคุณค่าประชาธิปไตยที่ทุกคนมีส่วนร่วมและทำเพื่อส่วนรวม และปิดท้ายด้วย พฤติกรรมของพลเมืองที่ควรถูกหล่อหลอมและประพฤติตนตามเพื่อจรรโลงประชาธิปไตย อันเป็นการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยเข้าไปในวิถีวัฒนธรรม ความพิเศษของบทความนี้ต้องพลิกอ่านเนื้อในที่รายล้อมเหตุและปัจจัยที่เป็นฐานของ ข้อเสนออันมีความรอบด้าน น่าจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถขยายผลได้มาก สำหรับบทความเรื่อง “ระบบนิเวศบัณฑิตศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่น” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวิต จิตวิจิตรณณ์ ได้สังเคราะห์และเปรียบเทียบผลการดำเนินการตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากับการรับใช้สังคม และระบบนิเวศบัณฑิตศึกษากับ การพัฒนาท้องถิ่นในมิติของโครงสร้างและหน้าที่ที่เป็นองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของ ระบบนิเวศการจัดการศึกษาตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาของไทย เมื่อจำแนก มหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มตามจุดเน้นและความเชี่ยวชาญทำให้เห็นทั้งโครงสร้างและบทบาทของ สถาบันอุดมศึกษาอย่างครอบคลุม ได้ชี้แจงมุมให้พินิจในจุดเน้นของแต่ละกลุ่มสถาบันที่จะ ตอบสนองการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ ได้มากเพียงใด โดยเฉพาะด้านการวิจัยและ การบริการวิชาการแก่สังคมด้วยการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน ในลักษณะ การเป็นหุ้นส่วนในการแก้ปัญหาและการใช้ประโยชน์แบบบูรณาการเชิงพื้นที่ ตลอดจน การถ่ายทอดเพื่อประโยชน์และแก้ปัญหาของท้องถิ่นให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน บทความทาง วิชาการเรื่องที่ 3 เป็นผลึกความคิดที่ตรวทวนทั้งหลักการและผลพวงของภาคปฏิบัติ หลังจากผ่านช่วงเวลาเกือบ 20 ปี โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ์ เรื่อง “ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อคนทั้งมวล” ได้วิเคราะห์ปัญหาที่เป็นรากฐานเชิงมหภาค และผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ผลลัพธ์ ที่ได้ดำเนินการในช่วงเวลาที่ผ่านมามีบรรลุผล เนื่องมาจากการออกแบบระบบที่ให้รัฐ เป็นผู้จัดการศึกษาส่วนใหญ่และมุ่งดูแลเฉพาะประชากรในวัยเรียน ขาดการเชื่อมโยงไปสู่ การศึกษาที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้เห็นความเหลื่อมล้ำ รวมศูนย์ รวบอำนาจโดยรัฐ ไร้ประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและขาดความรับผิดชอบ จึงได้เสนอระบบการศึกษา

ที่ควรจะเป็น โดยลดบทบาทภาครัฐลงและกระจายความรับผิดชอบ ปลดการครอบงำจากการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ ทั้ง 3 บทความดังกล่าว เป็นผลงานของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในงานมาเป็นเวลานานและต่อเนื่อง ได้ให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์และขยายผลได้อย่างกว้างขวาง

สำหรับบทความวิจัยที่ได้รับการคัดสรรจากผู้ทรงคุณวุฒิใน 9 บทความ อาจจัดกลุ่มตามลักษณะการใช้ประโยชน์ทางสังคม กลุ่มแรกทำการศึกษารากฐานการณในพื้นที่ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานตามนโยบายมีอยู่ 3 เรื่อง ได้แก่ ผลงานของ *ดร.ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ* ได้ศึกษา “การปรับปรุงนโยบายมาตรฐานการครองชีพของประเทศไทยด้วยปัจจัยด้านความพึงพอใจทางสังคม” โดยนำเสนอผลการสำรวจคุณภาพทางสังคมในประเทศไทยในปี 2553 และปี 2555 เพื่ออธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อสภาพชีวิตในสังคมไทย ทั้งนี้เพราะการมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายและความต้องการในชีวิต ผลการศึกษาได้ค้นพบปัจจัยที่กระทบต่อความพึงพอใจที่มีความแตกต่างกันในสองช่วงเวลา นั่นคือสองนโยบายของรัฐบาลที่มีความแตกต่างกันซึ่งนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงนโยบายของรัฐบาลเพื่อทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนไทยดีขึ้น ผลการวิจัยได้แยกแยะประเด็นที่ช่วยให้วินิจฉัยในความซับซ้อนของปัญหาและมีแง่มุมที่ควรตระหนักโดยเฉพาะประเด็นที่ ปี 2553 ประชาชนมีความคาดหวังอยู่บ้างเมื่อถึงปี 2555 ประชาชนไม่คาดหวังกับความช่วยเหลือจากภาครัฐ สำหรับ “การศึกษา นโยบายการใช้แท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดภาคใต้ตอนบน” ของ *สุชาติา ลิ้มสวัสดิ์ และคณะ* ได้ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียน และเสนอแนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่จะให้เกิดผลดี ผลการศึกษพบความพร้อมในเชิงนโยบาย แต่ผู้ปฏิบัติยังไม่พร้อม และผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันระหว่างการมีกับการไม่มีแท็บเล็ต ทำให้ได้บทเรียนที่มีค่าที่แลกด้วยเงินภาษีของประชาชนอีกบทความหนึ่ง เรื่อง “การดำเนินงานด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร” ของ *เฉลิมพล ประเทียบอินทร์* ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงาน และค้นหาแนวทางการพัฒนาการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จากการสำรวจความเห็นของประชาชนที่มาติดต่อ

ราชการ พบว่า ต้องสร้างความตระหนักในสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร วิธีการเป็นไปตาม ศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานราชการ ประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป

บทความวิจัยในกลุ่มที่ต้องการใช้หลักการทางวิชาการไปตรวจสอบกับสภาพปัญหา ในพื้นที่ เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ได้แก่ บทความวิจัยของ อนุ เจริญวงศ์ระยัย และคณะ เรื่อง “ปัจจัยด้านสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นของ นักเรียนระดับประถมศึกษา” ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสถานการณ์ ได้แก่ การอบรม เลี้ยงดู 4 แบบ และกลุ่มจิตลักษณะเดิม 3 แบบ เพื่อตรวจสอบว่าส่งผลต่อการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นเพียงใด ซึ่งช่วยให้เข้าใจและตระหนักถึงความเชื่อมโยงคุณลักษณะที่ครอบคร้วและ สถานศึกษาปลูกฝังให้เกิดกับนักเรียนนั้นส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตในด้านการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้ปกครอง ครูในโรงเรียนได้นำไปใช้ประโยชน์ และผลการศึกษา ของ จิตรลดา รัตนพันธ์ และคณะ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม การอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติ ในสถานศึกษา ระดับปฐมวัย ในจังหวัดพังงา” ที่ได้ทำการศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาแล้ว พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ ด้วยความร่วมมือ ของผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผลการทดลองรูปแบบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไป ในทางบวก ทั้งผลการเรียนของนักเรียน ความไว้วางใจและมิตรภาพในหมู่ผู้ปกครอง โดยเฉพาะโรงเรียนที่ร่วมปฏิบัติการที่ได้แนวทางการดำเนินงานและต่อยอด สำหรับเรื่องถัดมา เป็นผลการศึกษาของ อุไรวรรณ พูลสมบัติ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากล และได้เสนอยุทธศาสตร์และตรวจสอบความเหมาะสม เป็นผลงานที่ช่วยให้สถานศึกษาหรือ นักวิชาการได้ตรวจทวนเพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

บทความวิจัยอีก 3 เรื่องที่นักวิจัยร่วมกับประชาชนในพื้นที่ สร้างตัวแบบขึ้นในพื้นที่ โดยประชาชนในพื้นที่เป็นเจ้าของ และคาดหวังว่า ประชาชนที่เป็นเจ้าของสามารถพัฒนา สืบต่อไป ได้แก่ “การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร” ของ เอกพงษ์ มีสิทธิ์ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนบ้านเขาพุดทอง ตำบลตะกุกใต้ อำเภอ วิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ของ ศรราวดี แฉ่งจ้อย และเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศของชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ของ อรัญญา ปฐมสกุล ผลงานทั้ง 3 เรื่องจะทำการศึกษาริบท ปัญหาและความต้องการ แล้วสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ กระทั่งได้ยุทธศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนปัญหาและความต้องการ

ฉบับนี้ ชูศักดิ์ เอกเพชร ได้เขียนบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง *ครูแท้แท้ไม่แท้ : เทคนิค และกำลังใจเพื่อครูมือใหม่ถึงครูวัยเก๋า* เขียนโดย เรฟ เอสควิท ซึ่งเป็นครูที่ได้รับรางวัล อันทรงเกียรติมากมายจากทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน อาทิ รางวัล President’s National Medal of the Art, รางวัล American Teacher Award, รางวัล Heroes among Us Award ของนิตยสาร People, รางวัล Use Your Life Award หนังสือเล่มนี้ เขียนขึ้นจากประสบการณ์การเป็นครูนานกว่า 30 ปี ครูเรฟเป็นครูประจำชั้น ห้อง 56 ของโรงเรียนประถมศึกษาโฮบาร์ต นักเรียนส่วนใหญ่ที่นั่นเป็นเด็กด้อยโอกาส ที่มีฐานะ ยากจน มาจากครอบครัวที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่ง และมีปัญหาชีวิตมากมาย ในนครลอสแอนเจลิส ครูเรฟทุ่มเทชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้และสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ ลูกศิษย์ โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม การสร้างบุคลิกภาพและทักษะ การดำเนินชีวิตแก่เด็กๆ ผ่านศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม กิจกรรมนอกหลักสูตร ที่สร้างสรรค์มากมายของเขาพิสูจน์ว่าเด็กๆ เรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อพวกเขาสนุกสนาน นักเรียน ของเรฟ ไม่เพียงทำคะแนนสอบได้ยอดเยี่ยม แต่พวกเขายังเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบ การแก้ปัญหา ความมีน้ำใจ การทำงานร่วมกัน การอดทนรอคอย การเป็นผู้ให้ และทักษะชีวิต อื่นๆ จากกิจกรรมต่างๆ สำหรับคุณค่าของหนังสือที่นำมาวิจารณ์นี้ อาจจะบอกได้ โดยเฉพาะครูที่รู้สึกติดกับการทำงานหนัก ต้องพินฝ่าไปประยะยาวเป็นชีวิตที่ทรงคุณค่า ให้ความสุขทั้งแก่ตนเองและคนรอบข้าง สร้างประโยชน์ให้แก่ศิษย์และสังคม สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ตามรอยเบื้องพระยุคลบาทได้ด้วยความมั่นใจ

ด้วยฐานะบทบาทและข้อจำกัดของความเป็นวารสารที่เป็นสื่อหนึ่งของการ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ต้องการส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ พัฒนาระบบงานวิจัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มาถึงฉบับปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560) หวังว่า ได้เป็นเวทีให้บัณฑิตนักศึกษา ครู อาจารย์ และผู้สนใจทั่วไปและก่อประโยชน์ต่อสังคมมั่งคั่ง เติบโตที่ตั้งไว้